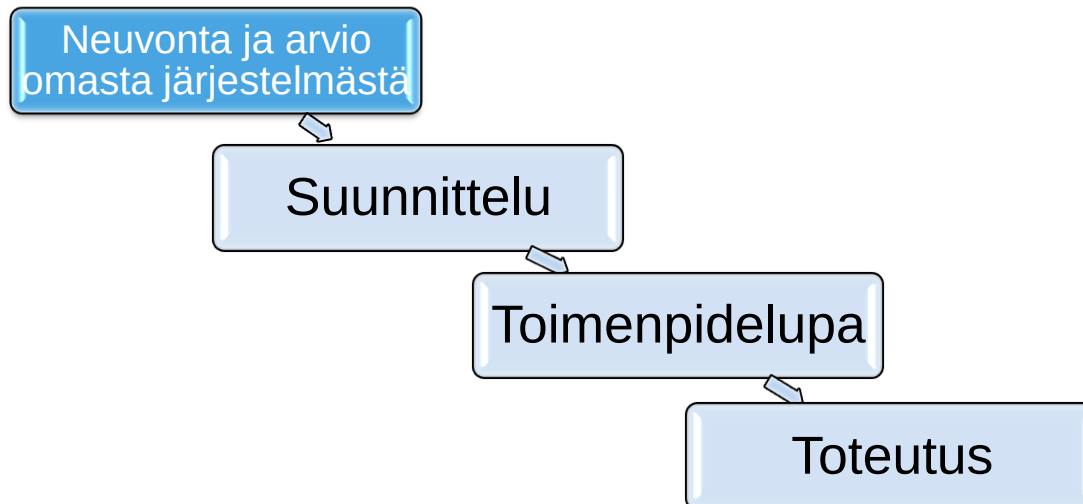

Jätevesineuvonnan järjestäminen ja jätevesiasetuksen toimeenpanon edistäminen

Erkki Santala, Suomen ympäristökeskus
Lammin ympäristönsuojelupäivät, 5.10.2011

Jätevesineuvonnan rooli - yleistä

- Tarjota puolueetonta, helposti saatavilla olevaa ja matalalla lähestymiskynnyksellä tietoa haja-asutusalueiden asukkaille
- Tarjota mahdollisuus oman kiinteistön jätevesijärjestelmän arviointiin
- Kannustaa ammattitaitoisen ja puolueettoman suunnittelijan käyttämiseen, mikäli järjestelmää tulee parantaa
- Levittää tietoa ja kumota vääriä oletuksia, sekä torjua täten virheinvestointeja (esim. ”mummon- mökit tarvitsevat kymppitonnin putsarin joka ei toimi”)

Jätevesineuvonnan pilot-hanke - taustaa

- Selvitysmies Lauri Tarastin ehdotuksen (12/2009) mukaan jätevesineuvontaan tulisi panostaa osana jätevesiasetuksen toimeenpanon edistämistä. Neuvontaa toteuttaisivat järjestöt.
- Neuvontajärjestelmän tavoitteena on, että suuri osa kiinteistöjen omistajista saisi luotettavan tiedon siitä, onko oman kiinteistön jätevesien käsittelyä tehostettava vai ei.
- Eduskunta myönsi 1M€ kesällä 2010 pilot-hankkeeseen.
- Pilot-hankkeen aikana tavoitteena kerätä kokemuksia erilaisista tavoista toteuttaa jätevesineuvontaa.
- Neuvonnalle laadittiin yleissuunnitelma ja avustukset laitettiin hakuun.
 - Järjestöt saivat hakea avustusta YM:stä
 - Toimijat valittiin helmikuussa 2011

Jätevesineuvonnan pilot-hanke

- SYKE valmisteli neuvoille aineistoa neuvojen kouluttamiseksi ja järjesti neuvojen koulutuksen Oulaisissa, Salossa ja Lappeenrannassa, sekä Helsingissä.
- Koulutuksen tavoitteena oli yhdenmukaistaa tarjottavaa neuvontaa. Kullakin alueella kunnat olivat mukana koulutuksessa. Koulutuksen painopisteet lainsäädännössä, tekniikassa ja vuorovaikutustaidoissa.
- Valtion tukema jätevesineuvonta käynnistyi Varsinais-Suomen, Etelä-Karjalan ja Pohjois-Pohjanmaan pilottialueilla keväällä 2011.

Jätevesineuvonnan pilot-hanke

- Varsinais-Suomi: Salo, Sauvo, Somero ja Kemiönsaari
- Toimijat: Varsinais-Suomen kestävän kehityksen ja energia-asioiden palvelukeskus VALONIAN ja Natur och Miljön yhteishanke sekä Länsi-Someron vesiosuuskunta.
- VALONIAlla palkattuja jätevesineuvoja 5 kpl, Someron jätevesiosuuskunnalla 4 kpl (osa-aikaisia).
- Jätevesineuvojat järjestävät yleisötilaisuuksia ja kiinteistökohtaista neuvontaa, yleisneuvontaa tapahtumissa.
- Kiinteistökohtaiset neuvontakäynnit tilataan puhelimitse tai tilaisuuksissa.
- Hanke onnistunut hyvin tavoitteissaan.

Jätevesineuvonnan pilot-hanke

- Etelä-Karjala: Lappeenranta, Lemi, Taipalsaari, Savitaipale
- Toimijat: Omakotiliiton, Vesiensuojeluyhdistysten liiton ja Suomen Kylätoiminta ry:n yhteishanke sekä Etelä-Karjalan Martat ry.
- Palkattuja jätevesineuvoja 3 kpl kiinteistökäynteihin ja 2 kpl yleisneuvontaan.
- Jätevesineuvojat järjestävät yleisötilaisuuksia ja kiinteistökohtaista neuvontaa, yleisneuvontaa tapahtumissa.
- Kiinteistökohtaisia neuvontakäyntejä ehdotetaan asukkaille kirjeitse, kunnan kanssa valituilla alueilla.
- Hanke onnistunut hyvin tavoitteissaan.

Jätevesineuvonnan pilot-hanke

- Pohjois-Pohjanmaa: Oulainen, Haapavesi, Siikalatva ja Pyhäntä
- Toimijat: ProAgria Oulu
- Jätevesineuvoja 7 kpl kiinteistökäynteihin, neuvojat eivät ole palkattuja vaan saavat keikkapalkkion.
- Projektipäällikkö järjestää yleisötilaisuuksia ja jätevesiklinikoita rakennusvalvonnan kanssa.
- Kiinteistökohtaiset neuvontakäynnit tilataan puhelimitse.
- Hanke ei onnistunut kesän tavoitteissaan, syksyä kohden enemmän kiinnostusta.

Muita neuvontahankkeita

- Pilot-hankkeen lisäksi Suomessa on lukuisia (>20) neuvontahankkeita, joista osa on toiminut jo pitkään.
- Suurin osa hankkeista on antanut palautetta ja kertonut kokemuksiaan syksyllä toteutetussa kyselyssä.

[illegible]

Palautteen kerääminen

- Pilot-hankkeiden seuraaminen
- Webropol- pohjainen kysely, johon sai vastata kaikki jätevesineuvontaa tehneet tai läheisesti seuranneet tahot 5.-15.9.2011, vastauksia 48kpl. Vastaaajat edustivat 23 eri neuvontajärjestöä, sekä joukkoa kuntia ja ELYjä.
- Palauteseminaari 19.9.2011
- Palautteen pohjalta päivitetään yleissuunnitelma vuoden 2012 avustusten hakua varten.

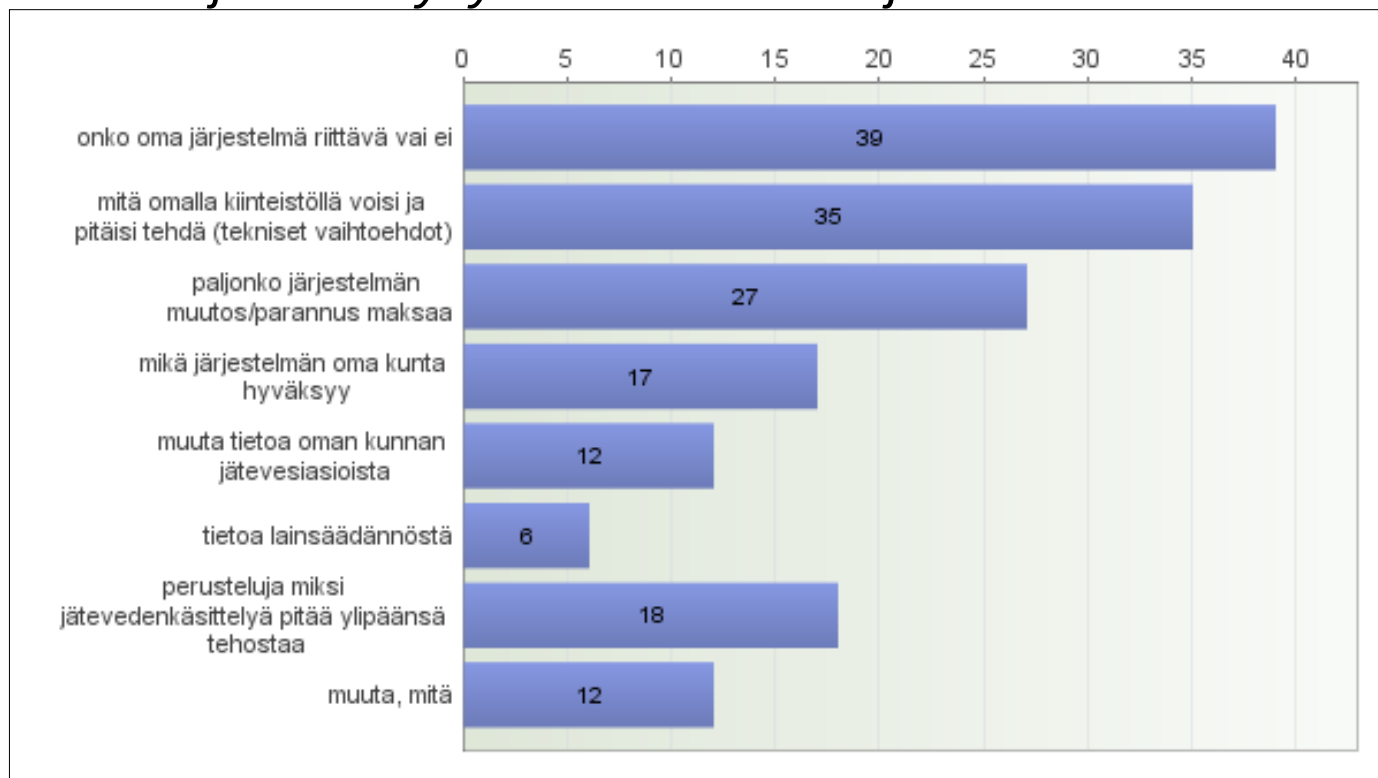
Saatua palautetta

- Ilmapiiri on kyllästynyt, asukkaille joutuu perustelemaan asiaa enemmän kuin ennen asetusmuutosta. Asetuksen odotetaan vielä muuttuvan uudelleen.
- TM Rakennusmaailman testitulokset ja uskomukset vaatimusten koskemisesta kantovesitalouksia elävät sitkeästi.
- Tilattuja suunnittelutöitä on peruttu eikä uusia suunnitelmia ryhdytä tilaamaan.
- Laitemarkkinat ovat lähes pysähdyksissä.
- Hyväksi lähtökohdaksi on havaittu asukkaiden oman lähiympäristön edun korostaminen, lakiin vetoaminen saa usein aikaan vastareaktion.
- Tietoa on paljon saatavilla mm netissä, mutta se tavoittaa vain aktiiviset etsijät, joilla asiat ovat yleensä kunnossa.
- Kiinteistökohtaisen neuvonnan kohteissa valtaosalla tarvitaan järjestelmän parannustoimia.

Webropol-kysely

2. Kokemuksia neuvonnasta

2A Jätevesiasiat ovat olleet esillä tiedotusvälineissä, mutta asia mietityttää monia. Mitä neuvoja kiinteistönomistajat ensisijaisesti kysyvät? – 45 vastaajaa

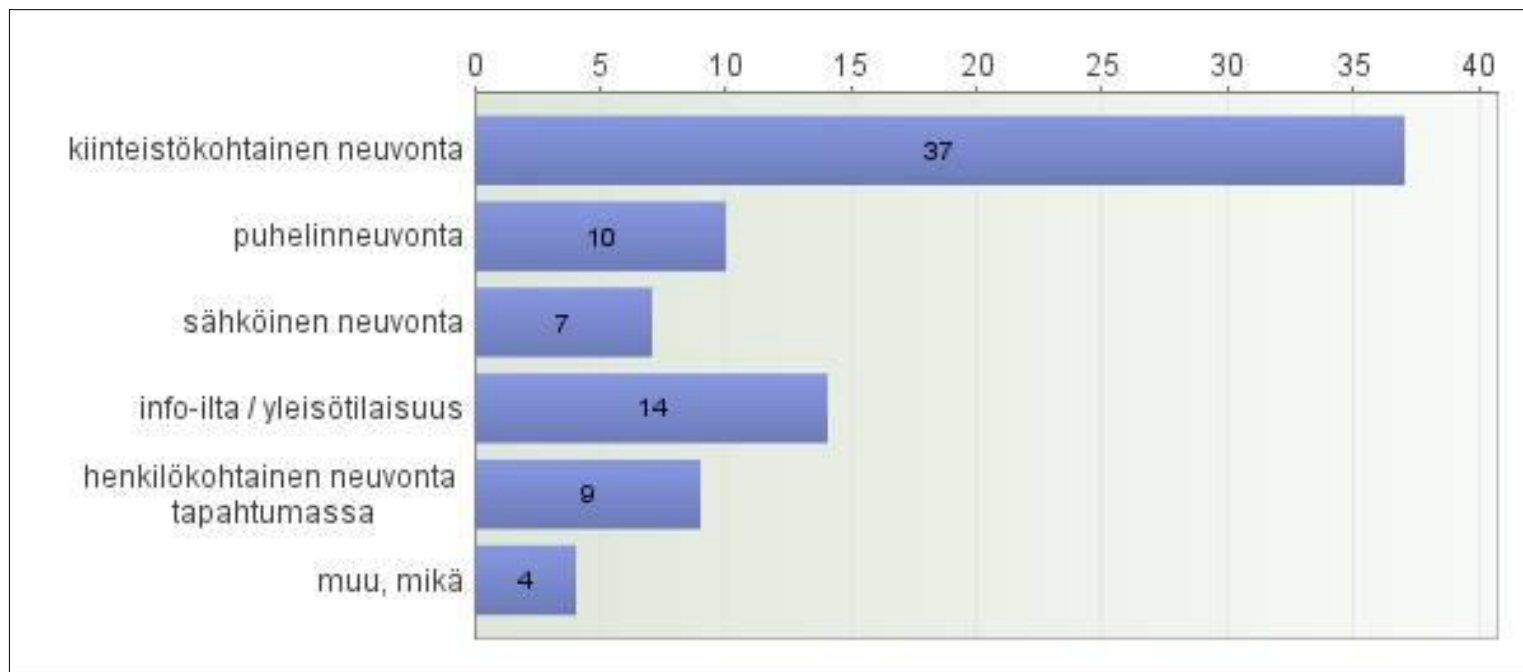

- Lisäksi kysytään viemäroinnin mahdollisuudesta
- Lainsäädäntö ei niinkään kiinnosta

Webropol-kysely

4. Organisointi ja seuranta

4C Mistä neuvontamuodoista mielestäsi on puutetta tai tarvetta? – 42 vastaajaa

Valtion tukema jätevesineuvonta 2012->

- Neuvontaan panostetaan jatkossakin.
- Marraskuussa tulee hakuun 2M€ vuodelle 2012
- Avustusta haetaan ELY-keskuksilta.
- ELY-keskukset arvioivat hakemukset, pohjana ympäristöministeriön valtakunnalliset ohjeet.
- Yleisluontoista tietoa neuvonnasta voidaan hyödyntää kunnissa. Yksityiskohtaista tietoa voidaan hyödyntää, jos asukkaalta kysytään lupa tietojen luovutukseen.
- Selvitetään mahdollisuutta järjestää valtakunnallista tiedotusta tai mainostusta vuoden 2012 aikana.

Toiveita kunnille neuvontaan liittyen

- Kuntien aktiivinen osallistuminen neuvontahankkeisiin yhdessä rakennusvalvonnan kanssa on todettu tarpeelliseksi. Tärkeää on, että jätevesineuvonta, ympäristönsuojelutoimi ja rakennusvalvonta toimivat samoilla linjoilla ja tiiviissä yhteistyössä.
- Järjestöille annetaan tietoa ympäristönsuojelumääräysten tilasta ja viemäröintisuunnitelmista.
- Neuvontajärjestöt tarvitsevat kuntien tukea tiedotuksessa, esim. kuntien nettisivuille ja kuntatiedotteisiin.
- Yhdessä toimien viedään asiaa eteenpäin!

Jätevesiasetuksen toimeenpanon muu edistäminen

- Opasjulkaisu OH2/2009 ”Haja-asutusalueiden jätevesihuollon tehostamisen toimeenpano” uusitaan tämän syksyn aikana. Tekstiä tuottavat Katriina Kujala-Räty ja Eeva-Liisa Hallanaro.
- Uusittu esite ”Hyvä jätevesien käsittely” ilmestynyt (suomi)
- Uusittu esite ” Haja-asutuksen jätevesiasiat kuntoon askel askeleelta ” on ilmestynyt (suomi ja ruotsi)
- Faktaa ympäristönsuojelusta, a4 esite (suomi)
- Nettisivuilla päivitettyä tietoa:
 - www.ymparisto.fi/hajajatevesi
 - www.ymparisto.fi/puhdistamosivusto
 - www.ymparisto.fi/hajajatevesineuvonta